BWRDD CYFIAWNDER TROSEDDOL CYMRU: ADRODDIAD BLYNYDDOL 2022-2023

Cyfiawnder Troseddol yng Nghymru

Criminal Justice in Wales

Cyfiawnder Troseddol yng Nghymru
Criminal Justice in Wales

Rhagair 2

Cefndir - Pwy ydym ni a beth rydym ni'n ei wneud? 4

Cyflawni Ein Blaenoriaethau 5

Diwallu anghenion dioddefwyr a thystion 6

Diwallu anghenion pobl sydd wedi troseddu 8

Ymyrraeth ac Atal Cynnar 11

Dull gweithredu un gwasanaeth cyhoeddus tuag at Gydraddoldeb Hil 13

Ein huchelgeisiau ar gyfer 2023-2024 16

Cyfiawnder Troseddol yng Nghymru
Criminal Justice in Wales

Rhagair

Mae gennym weledigaeth glir ar gyfer Bwrdd Cyfiawnder Troseddol Cymru, sef darparu system cyfiawnder troseddol deg, effeithiol ac effeithlon.

Felly mae'n bleser gen i gyhoeddi ein hail adroddiad blynyddol sy'n esbonio'r holl waith rydym wedi bod yn ei wneud gyda'n gilydd dros y flwyddyn ddiwethaf i wella canlyniadau cyfiawnder troseddol i bawb sy'n dod i gysylltiad â'r system, boed hynny fel gweithiwr, dioddefwr, tyst neu unigolyn sydd wedi troseddu. Hoffwn dynnu sylw arbennig at ambell i gyflawniad y llynedd gan eu bod yn enghraifft wych o sut, pan fyddwn yn cydweithio i fynd i'r afael â heriau cyffredin a chymhleth, y gallwn gyflawni mwy.

Ar ôl i'r byd brotestio yn erbyn hiliaeth a mynnu newid yn 2020, gwnaethom symud yn gyflym ac ymroi i ymateb un gwasanaeth cyhoeddus er mwyn hybu cydraddoldeb hiliol. Arweiniodd ein hymroddiad at gyhoeddi Cynllun Gweithredu Gwrth-hiliaeth Cyfiawnder Troseddol a sefydlu Panel Goruchwylio a Chynghori Annibynnol ar gyfer Cydraddoldeb Hiliol yn y System Cyfiawnder Troseddol. Mae ein cyfuniad o weledigaeth ac ymroddiad clir, ochr yn ochr â mwy o dryloywder ac atebolrwydd gyda phobl o gefndiroedd ethnig leiafrifol, yn ein gwneud yn hyderus y byddwn yn cyflawni'r newid sydd ei angen.

Rwyf hefyd yn falch o'r gwaith mae'r Bwrdd wedi ei wneud i greu darlun o'n perfformiad a'n hymateb i dreisio yng Nghymru. Mae cael darlun o'n gweithgarwch sy'n cael ei ddadansoddi yn erbyn ein data perfformiad mewn cysylltiad â threisio yn golygu y gallwn wella'r ffordd rydym yn adnabod a monitro'r hyn sy'n gweithio ac yn gwneud gwahaniaeth i oroeswyr treisio, yn lleol ac yn genedlaethol. Mae'r dull hwn o weithio yn rhoi'r sail i Gymru gydweithio a manteisio ar y cyfleoedd a gynigir i ni trwy Ymgyrch Soteria, rhan o raglen Llywodraeth y DU i drawsnewid yr ymateb i dreisio, sy'n golygu bod pob heddlu yng Nghymru a Gwasanaeth Erlyn y Goron yn gweithio i gyflawni'r un amcanion academaidd uchelgeisiol er mwyn gwella'r ymateb i dreisio.

Hoffwn gydnabod llwyddiant ein safleoedd cyflwyno tystiolaeth o bell. Gyda Llywodraeth Cymru, rydym wedi agor 13 safle newydd yn benodol ar gyfer goroeswyr cam-drin domestig a cham-drin rhywiol, a chawsant eu defnyddio gan dros 200 o bobl eleni. Mae eu llwyddiant wedi arwain at enwebiad am wobr arloesi gan y Ganolfan Arloesi ym maes Cyfiawnder.

Rwyf wedi ystyried agwedd y Bwrdd tuag at gyflawni ac wedi gweld sut mae mabwysiadu set o egwyddorion craidd wedi gwneud gwahaniaeth allweddol. Mae'r rhain yn cynnwys blaenoriaethau cyfunol a rhai a rennir, cynllun pwrpasol, arfer seiliedig ar dystiolaeth, arweinyddiaeth gref, llywodraethu cadarn a Byrddau Cyfiawnder Troseddol Lleol effeithiol.

Hoffwn orffen trwy ddiolch i'r holl bobl weithgar yn y maes cyfiawnder troseddol, y gwasanaethau cyhoeddus ehangach a sefydliadau trydydd sector sydd wedi dod at ei gilydd yn gyson ac yn frwd i wella canlyniadau i bobl sy'n dod i gysylltiad â'n system cyfiawnder

troseddol. Heboch chi, ni fyddai dim o'r cyflawniadau a amlinellir yn yr adroddiad hwn wedi bod yn bosibl.

Edrychaf ymlaen at barhau i weithio gyda phob un ohonoch chi wrth i ni gyflawni ein huchelgais ar gyfer 2023-2024.

Amy Rees
Cadeirydd Bwrdd Cyfiawnder Troseddol Cymru
Rheolwr Cyffredinol Prif Weithredwr Gwasanaeth Carchardai a Phrawf Ei Fawrhydi

Cefndir - Pwy ydym ni a beth rydym ni'n ei wneud?

Mae Bwrdd Cyfiawnder Troseddol Cymru yn dod â phartneriaid cyfiawnder troseddol at ei gilydd, gan gynnwys: Gwasanaeth Carchardai a Phrawf Ei Fawrhydi (HMPPS), Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd Ei Fawrhydi (HMCTS), y Bwrdd Cyfiawnder Ieuenctid, Gwasanaethau Heddlu yng Nghymru, Prif Gwnstabliaid yng Nghymru, Comisiynwyr Heddlu a Throsedd yng Nghymru, Gwasanaeth Erlyn y Goron, Iechyd Cyhoeddus Cymru, Llywodraeth Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, cyrff y Sector Gwirfoddol a'r Comisiynydd Dioddefwyr.

Diben ein gwaith yw lleihau troseddau a gwneud cymunedau yn fwy diogel drwy gyflawni gwell canlyniadau a phrofiadau i’r rhai hynny sy’n dod i gysylltiad â’r System Cyfiawnder Troseddol yng Nghymru p’un ai fel dioddefwyr, tystion neu droseddwyr.

Cyflawni Ein Blaenoriaethau

Gwnaethom fyfyrio ar ein cyflawniadau yn 2021-2022 (Adroddiad Blynyddol Bwrdd Cyfiawnder Troseddol Cymru) a chytuno bod amrywiaeth o ffactorau yn ysgogi llwyddiant. Mae'r rhain yn cynnwys ein strwythur llywodraethu cadarn, cydgysylltu effeithiol a gwaith partner cadarn. Un ffactor a wnaeth gyfraniad sylweddol at yr hyn a gyflawnwyd gennym oedd y ffaith ein bod wedi canolbwyntio ar ychydig o faterion cyffredin er mwyn creu newid cadarnhaol i bobl sy'n dod i gysylltiad â'r system cyfiawnder troseddol. Rydym wedi defnyddio'r egwyddorion sylfaenol hyn eleni i gytuno ar ein rhaglen waith ar gyfer 2022-2023.

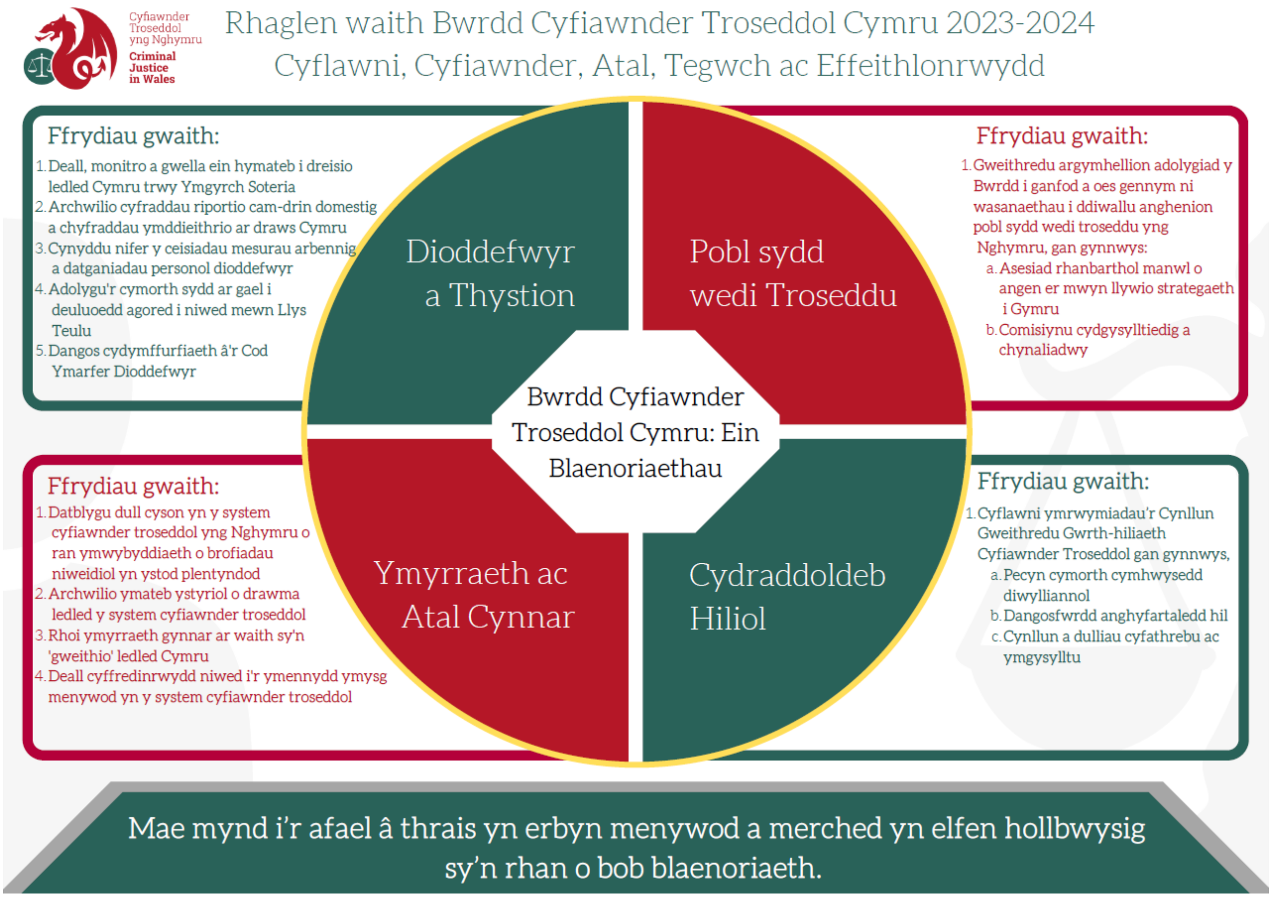

Mae'r adroddiad canlynol yn rhoi crynodeb o'r hyn mae'r Bwrdd wedi ei gyflawni'r llynedd o dan bob un o'r blaenoriaethau hyn.

Diwallu anghenion dioddefwyr a thystion

Er mwyn gwella ein hymateb, ac yn y pen draw brofiadau dioddefwyr a thystion ar draws y system cyfiawnder troseddol, cytunodd y Bwrdd y byddai'n canolbwyntio ar y pedwar maes allweddol canlynol ledled Cymru.

Cynyddu defnydd o safleoedd rhoi tystiolaeth o bell yng Nghymru

- Rydym wedi agor mwy o safleoedd ac mae mwy o ddioddefwyr a thystion yn eu defnyddio.

  Agorwyd 13 safle rhoi tystiolaeth o bell newydd i ddioddefwyr trais yn erbyn menywod, cam-drin domestig, a thrais rhywiol (VAWDASV) ledled Cymru. Mae'r rhai wedi gwella'r ystod o fesurau arbennig sydd ar gael i ddioddefwyr VAWDASV yng Nghymru yn sylweddol ac wedi gwella mynediad pobl at gyfiawnder. Er mwyn datblygu defnydd effeithiol o'r safleoedd hyn ymhellach, mae Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd EF yn datblygu proses amserlen awtomataidd a fydd yn weithredol yn y gwanwyn yn 2023.
  Defnyddiodd 202 o oroeswyr VAWDASV yng Nghymru y safleoedd yn ystod 2022
  Defnyddiodd 175 o bobl y safleoedd i roi tystiolaeth mewn llys troseddol a defnyddiodd 27 o bobl y safleoedd yn ystod achosion llys teulu.

- Mae goroeswyr yn dweud wrthym fod rhoi tystiolaeth yn y ffordd yma yn llesol iddynt.

  Dywedodd pobl a ddefnyddiodd y safleoedd wrthym [1]eu bod yn teimlo'n llai nerfus ac yn fwy hyderus yn rhoi tystiolaeth trwy gyfrwng y safleoedd o bell. Dywedodd llawer o oroeswyr wrthym hefyd bod y ffaith bod y safle o bell mewn lleoliad y tu allan i'r llys yn golygu na fyddent yn dod wyneb yn wyneb â'r troseddwr na theulu neu ffrindiau'r troseddwr ar ddiwrnod y treial. Dyma'r prif reswm pam y gwnaethant ofyn am y ddarpariaeth hon.

- Mae gennym eiriolwyr mesurau arbennig pwrpasol yng Nghymru.

  Roedd y cynllun peilot eiriolwyr mesurau arbennig yn cael ei ariannu gan y Swyddfa Gartref a chyfrannodd pob un o heddluoedd Cymru ato. Daeth yr eiriolwyr yn adnodd pwrpasol yn yr unedau gofal tystion i sicrhau bod pob tyst agored i niwed a oedd yn mynd i'r llys i roi tystiolaeth yn ymwybodol o'i hawl a amlinellir yn y Cod Dioddefwyr i wneud cais am fesurau arbennig os oedd yn dymuno gwneud hynny. Yn dilyn trafodaethau, byddai eiriolwyr yn cwblhau a chyflwyno ceisiadau mesurau arbennig ar ran tystion agored i niwed, lle'r oedd yn briodol. Mae'r cynllun peilot wedi bod yn llwyddiannus iawn ac mae'r eiriolwyr wedi cyfrannu at nifer y goroeswyr cam-drin domestig a thrais rhywiol yn rhoi tystiolaeth trwy'r safleoedd o bell yng Nghymru. Gofynnodd 80% o dystion a siaradodd ag eiriolwyr yn Ne Cymru a Gwent am gael gwneud cais am fesurau arbennig.

- Mae'r safleoedd wedi cael eu henwebu ar gyfer Gwobr Arloesedd.

[1]Dywedodd 35 o oroeswyr a lenwodd ffurflenni adborth bod y ffaith nad oeddent yn yr un lleoliad a'r tramgwyddwr yn llesol iddynt ac yn gwneud iddynt deimlo'n fwy diogel.

Mae llwyddiant y safleoedd wedi cael cydnabyddiaeth annibynnol gan Y Ganolfan Arloesi ym maes Cyfiawner ac mae'r safleoedd wedi cael eu henwebu ar gyfer gwobr arloesedd ochr yn ochr â gwaith ardderchog arall. Disgwylir y canlyniad yn ystod gwanwyn 2023.

Deall a gwella ein hymateb i oroeswyr treisio yng Nghymru

- Gwnaethom greu darlun Cymru gyfan o'n hymateb i dreisio
  Nod y Bwrdd oedd deall yr ymateb i ddioddefwyr treisio ledled Cymru. Gan hynny, gwnaethom ddod â'r Cynlluniau Gweithredu Cenedlaethol ar y Cyd yng Nghymru at ei gilydd mewn un man. Mae hyn wedi galluogi'r heddlu a Gwasanaeth Erlyn y Goron i adnabod, rhannu a mabwysiadu arfer da ar draws Cymru er budd goroeswyr treisio. Ledled Cymru, darparwyd hyfforddiant trawma treisio arbenigol i bob swyddog arbenigol a chyfreithiwr Gwasanaeth Erlyn y Goron, mae paneli craffu wedi cael eu sefydlu'n gyson, ac mae proses yn cael ai harchwilio i gynnig cefnogaeth 'eithrio' gan Gynghorydd Annibynnol ar Drais Rhywiol i oroeswyr treisio er mwyn gwella cefnogaeth. Yn ogystal, mae Cynllun Gweithredu Cenedlaethol ar y Cyd Cymru yn tynnu sylw at yr heriau cyfunol y gall yr Heddlu a Gwasanaeth Erlyn y Goron ganolbwyntio arnynt a'u datrys gyda'i gilydd. Ymysg y rhain mae ffocws parhaus gan yr heddlu ar geisio cyngor yn gynnar ledled Cymru. Cafodd y gwaith o gasglu cynlluniau gweithredu cenedlaethol ar y cyd at ei gilydd ei gydnabod fel arfer da gan Wasanaeth Erlyn y Goron yn ganolog a thîm Cynllun Gweithredu Cenedlaethol ar y Cyd Cyngor Cenedlaethol Penaethiaid yr Heddlu, sy'n gweithio yn awr i lunio templed adrodd cenedlaethol ar gyfer Gwasanaeth Erlyn y Goron a'r Heddlu, i gyd-fynd â lansiad y Modelau Gweithredu Cenedlaethol newydd dan Ymgyrch Soteria o fis Mehefin 2023.

- Rydym yn defnyddio'r dangosfwrdd treisio oedolion yn effeithiol i fonitro a dangos gwelliant.
  Mewn partneriaeth â'r tim Insights yn y Weinyddiaeth Gyfiawnder, rydym wedi defnyddio'r data maent yn eu casglu a'u cyhoeddi ar gyfer treisio oedolion ar lefel lleol a chenedlaethol. Rydym wedi defnyddio'r data i ddadansoddi a oes mwy o oroeswyr treisio yn hysbysu'r Heddlu, amseroldeb ac a ydym yn cyflawni canlyniadau mwy effeithiol. Yn gadarnhaol, mae achosion treisio yng Nghymru'n cael eu clywed 100 diwrnod yn gynharach ar gyfartaledd na'r amser cyfartalog ar draws Cymru a Lloegr. Mae hefyd wedi ein helpu ni i ddeall ble mae angen i ni ganolbwyntio ein hymdrechion. Gwnaethom nodi bod lefelau ymddieithrio gan ddioddefwyr cyn cyhuddo yn dal i fod yn uchel, ac mae'r Heddlu'n gweithio gyda'r sector cymorth arbenigol i gael gwell dealltwriaeth o'r rheswm am hyn.

- Rydym wedi datblygu dangosfwrdd treisio plant er mwyn deall ac ymateb yn effeithiol.
  Gyda'n gilydd, gwnaethom gytuno y dylem ganolbwyntio ar ein hymateb i holl ddioddefwyr treisio yng Nghymru. Gan hynny, at ddibenion mewnol, rydym wedi

datblygu dangosfwrdd treisio plant, gan gynnwys pobl sy'n hysbysu'r heddlu am droseddau treisio plant hanesyddol. Bydd y dangosfwrdd yn ein helpu ni i ddeall cyffredinrwydd y drosedd erchyll hon yn well a sicrhau bod yr ymateb a'r gwasanaethau cywir ar waith i helpu dioddefwyr i wella ar ôl treisio.

Sicrhau ein bod yn cydymffurfio â'r Cod Dioddefwyr

- Mae gennym ni'r dulliau i ddeall, monitro a gwella profiadau dioddefwyr ar draws y system.

  Mae'r Byrddau Cyfiawnder Troseddol Lleol (y Byrddau Lleol) ledled Cymru yn archwilio nifer o achosion gyda dioddefwyr gwahanol fathau o droseddau i wirio a yw eu hawliau fel dioddefwyr wedi cael eu bodloni, yn unol â'r Cod Dioddefwyr. Mae hyn yn golygu y gall y Byrddau Lleol weld a yw hawliau dioddefwyr yn cael eu bodloni'n gyson a chanfod ble mae angen gwneud gwaith pellach. Canfu archwiliad cyntaf De Cymru a Gwent bod dioddefwyr yn derbyn cymorth yn fwy prydlon. Derbyniodd 90% o ddioddefwyr newyddion ar ôl y gwrandawiad cyntaf ac mae mwy o geisiadau mesurau arbennig yn cael eu cyflwyno, gan gynnwys i ddioddefwyr treisio. Mae'r broses hon yn ddull y gall y Byrddau Lleol a'r Bwrdd ei ddefnyddio i glywed lleisiau dioddefwyr a deall y materion sydd o bwys iddyn nhw ar draws y system. Mae'r dystiolaeth yn cael ei defnyddio i lywio ymateb y Bwrdd i ddioddefwyr yn lleol ac yn genedlaethol.

Sicrhau cyfiawnder i fwy o ddioddefwyr cam-drin domestig

- Rydym yn deall y rhesymau pam mae goroeswyr cam-drin domestig yn ymddieithrio oddi wrth y system cyfiawnder troseddol yn well.

  Gwnaethom ddilyn siwrnai dioddefwr cam-drin domestig trwy'r broses cyfiawnder troseddol er mwyn deall eu profiadau a pham efallai y byddant yn ymddieithrio ar wahanol adegau. Gwnaed a derbyniwyd nifer o argymhellion. Roedd y rhain yn cynnwys sicrhau bod y cymorth iawn yn cael ei gynnig i oroeswyr ar yr adeg iawn, rhannu newyddion yn rheolaidd gyda goroeswyr a'u cefnogi nhw i ddeall mwy am y broses cyfiawnder troseddol a'r camau nesaf. Mae'r dull hwn yn cael ei fabwysiadu ledled Cymru i sicrhau bod goroeswyr yn derbyn ymateb effeithiol. Bydd y Byrddau Lleol a'r Bwrdd yn parhau i ddefnyddio data perfformiad cam-drin domestig i fonitro a yw'r camau gweithredu sy'n cael eu cymryd yn cael effaith go iawn ar oroeswyr cam-drin domestig.

Diwallu anghenion pobl sydd wedi troseddu

Cytunodd y Bwrdd i ganolbwyntio ar y tri maes canlynol er mwyn ychwanegu mwy o werth.

Cyflawni'r 'Fframwaith i gefnogi newid positif ar gyfer y rheini sydd mewn perygl o droseddu yng Nghymru'

- Rydym wedi gwneud gwahaniaeth cadarnhaol i fywydau pobl agored i niwed sydd wedi troseddu yng Nghymru

Daw'r fframwaith i ben ym mis Mawrth 2023 ond nid yw hynny'n golygu nad ydym yn parhau i weithio gyda'r grwpiau o bobl agored i niwed hyn. Mae'r tabl isod yn amlinellu sut a ble y bydd gwaith yn parhau. Bydd rhywfaint o'r gwaith hwn yn mynd yn rhan o fusnes arferol, ac mae rhywfaint ohono'n rhan o raglenni gwaith ehangach yn awr. Mae hyn yn ddatblygiad o Adroddiad Blynyddol 2021-2022 ac mae'n rhoi rhai esiamplau allweddol o'r gwaith a wnaed a'r hyn a gyflawnwyd gyda'r chwe grŵp penodol o bobl agored i niwed.

Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol (VAWDASV) • Dealltwriaeth glir o risg ac angen • Darparu gwasanaethau gyda'r nod o atal VAWDASV • Rhannu dealltwriaeth o 'yr hyn sy'n gweithio' **Gwaith yn y dyfodol:** **Bydd gwaith i ddeall risg, darpariaeth a'r 'hyn sy'n gweithio' i gyflawnwyr VAWDASV yn cael ei ysgogi o fewn ffrwd gwaith Mynd i'r Afael â Chyflawnwyr Strategaeth Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol Llywodraeth Cymru.** **Parhau i weithio gyda phartneriaid cyfiawnder troseddol i sicrhau ymateb cydweithredol.**	**Menywod yn y System Cyfiawnder Troseddol** • Lleihau cymhlethdod • Lleihau galw ar wasanaethau ymyrraeth ac atal cynnar i bobl cyn iddynt ddod i gysylltiad â niwed a'r system cyfiawnder troseddol. • Deall anghenion a mannau gwan penodol yn well • Sicrhau bod dulliau ar waith **Gwaith yn y dyfodol:** **Mae'r amcanion yn cael eu cyflawni'n rhan o'r rhaglen newid Glasbrint Cyfiawnder Menywod[2] sy'n defnyddio ymateb system gyfan wrth ymdrin â menywod sy'n mynd i mewn i'r system cyfiawnder troseddol.**
Cyn aelodau o'r Lluoedd Arfog • Gwella adnabod a chofnodi • Gwella dealltwriaeth o anghenion a phrofiadau • Atal cyn aelodau o'r Lluoedd Arfog sy'n dod allan o'r gwasanaethau arfog rhag dod i gysylltiad â'r system cyfiawnder troseddol. **Gwaith sy'n rhan o fusnes arferol** **Mae gwaith yn mynd rhagddo i wella systemau er mwyn adnabod anghenion cyn aelodau o'r lluoedd arfog yn well a theilwra cymorth ac anghenion fel iechyd meddwl, tai a mentora arbenigol.** **Mae hyrwyddwyr ar waith yn yr Heddlu, mewn carchardai a lleoliadau prawf.**	**Grŵp Du, Asiaidd ac Ethnig Leiafrifol** • Wedi ei gynnwys yn llawn ym Mlaenoriaeth Cydraddoldeb Hiliol Bwrdd Cyfiawnder Troseddol Cymru • Mae gwaith a gyflawnwyd o fewn ffrydiau gwaith Rheoli Integredig Troseddwyr wedi cyfrannu at y gwaith presennol mewn cysylltiad â'r Cynllun Gweithredu Cydraddoldeb Hil Bwrdd Cyfiawnder Troseddol Cymru ehangach. • Bydd adroddiad ar y gwaith hwn yn cael ei gyflwyno i Fwrdd Cyfiawnder Troseddol Cymru. **Gwaith yn y dyfodol:**

[2]Cafodd y Glasbrint ei ail frandio yn ystod 2022.

Addewid wedi'i llofnodi gan gomisiynwyr yr heddlu a throsedd i sicrhau bod pobl sydd yn gwasanaethu neu wedi gwasanaethu yn y lluoedd arfog yn cael eu trin yn deg ac nad ydynt dan unrhyw anfantais yn y system cyfiawnder troseddol.	**Mae'r amcanion uchod wedi cael eu cynnwys yn y [Cynllun Gweithredu Gwrth-hiliaeth Cyfiawnder Troseddol]()**
Teuluoedd a phobl eraill sy'n bwysig i droseddwyr • Gwerthuso'r effaith, darpariaeth a chymorth a gynigir i deuluoedd. • Gwaith partner i sicrhau bod plant troseddwyr yn cael eu nodi adeg arést, dedfrydu a charcharu. **Gwaith yn y dyfodol:** **Mae'r grŵp traws-asiantaeth Family Connect wedi cael ei sefydlu i ddwyn arweinyddion ynghyd ar gyfer cysylltiadau teulu a phobl arwyddocaol eraill ar draws y system cyfiawnder yng Nghymru.** **Bydd Family Connect yn parhau i rannu arfer gorau a gwaith ar y cyd i gefnogi teuluoedd pobl sydd wedi troseddu. Bydd hyn yn cael ei fonitro trwy drefniadau amlasiantaeth.**	**Oedolion ifanc a phobl sy'n gadael gofal** • Ymchwil a dadansoddiad o'r data rydym yn ei rannu • Gwella gwaith adnabod a chofnodi • Sicrhau cyfle i rannu profiadau o fod mewn gofal yn ddiogel **Gwaith yn y dyfodol:** **Bydd gwaith i ddatblygu dull system gyfan i gefnogi oedolion ifanc yn parhau trwy grŵp llywio newydd, goruchwylio a'r hyn a ddysgwyd yn sgil datblygu'r ganolfan newydd i oedolion ifanc yng Nghaerdydd.** **Bydd gwaith i leihau troseddoli pobl ifanc sydd wedi bod mewn gofal yn parhau trwy grŵp llywio amlasiantaeth dan arweiniad Llywodraeth Cymru.** **Byddwn yn corffori dysgu ac arfer o'r Glasbrint Cyfiawnder Menywod i sicrhau pontio sy'n ystyriol o drawma ar gyfer pobl ifanc sy'n symud o Gyfiawnder Ieuenctid i wasanaethau oedolion, gan ddefnyddio arfer gorau wrth ddarparu a rhannu gwybodaeth er mwyn gwella canlyniadau i oedolion ifanc.**

Gwaith mapio ymyraethau a gynigir i gyflawnwyr troseddau rhywiol yng Nghymru

- Rydym yn deall yr ymyraethau a gynigir i gyflawnwyr troseddau rhywiol a meysydd rydym am eu datblygu

  Cwmpasodd y Bwrdd yr ymyraethau a gwasanaethau a ddarperir i bobl sydd wedi cyflawni troseddau rhywiol ledled Cymru, gan gynnwys gwasanaethau i blant a phobl ifanc sy'n dangos ymddygiad rhywiol niweidiol. Mae'r canlyniadau'n dangos bod peth wmbreth o brosesau ymyrraeth a thriniaeth ar gael yng Nghymru, ond y byddai'n fanteisiol i ni ymchwilio ymhellach i ddulliau ymyrraeth ac atal cynnar. Rhoddwyd y canlyniadau i'r tîm Glasbrint VAWDASV yng Nghymru, sy'n cynnwys cyfiawnder troseddol a phartneriaid datganoledig, er mwyn iddynt eu hystyried gydag ymateb system gyfan.

Adolygu'r tirlun troseddu ledled Cymru

- Mae gennym ddarlun o anghenion a'r hyn sy'n ysgogi ymddygiad troseddol ledled Cymru, a byddwn yn ei ddefnyddio i wella ein hymateb.

  Cydnabu'r Bwrdd bod llawer o waith wedi cael ei wneud yng Nghymru dros y blynyddoedd diwethaf i leihau ail droseddu; yn arbennig y fframwaith a dull cydgysylltiedig y Glasbrint ar fenywod a phobl ifanc. Gan hynny, cytunodd y Bwrdd i gynnal adolygiad i ganfod:

  - Beth yw anghenion pobl sydd wedi troseddu ledled Cymru, a all ddylanwadu ar ymddygiad troseddol neu arwain at ymddygiad troseddol?
  - A yw'r gwasanaethau cywir ar waith yn lleol ac yn genedlaethol i ddiwallu eu hanghenion?
  - Ydy'r gwaith rydym yn ei wneud trwy asiantaethau unigol a gwaith partner yn gydgysylltiedig?

  Gwnaeth yr adolygiad sawl argymhelliad gan gynnwys creu Tasglu i roi'r argymhellion ar waith, a sefydlwyd ym mis Ionawr 2023. Bydd Byrddau Lleol yn datblygu canfyddiadau'r adolygiad ac yn llunio asesiad manwl o anghenion a gwasanaethau, adolygu dulliau comisiynu presennol o gyllido gwasanaethau i roi sylw i droseddu a manteisio i'r eithaf ar gydweithio a chomisiynu ar y cyd. Bydd rhyngwyneb yn cael ei greu rhwng timau rheoli troseddau ieuenctid a Byrddau Lleol i sicrhau eu bod yn cefnogi ei gilydd i atal a lleihau ymddygiad troseddol. Bydd y Bwrdd yn parhau i gyflawni yn unol â'r argymhellion trwy gydol 2023-2024, a bydd y canlyniadau'n cael eu cyhoeddi yn adroddiad blynyddol y flwyddyn nesaf.

Ymyrraeth ac Atal Cynnar

Gwnaethom ganolbwyntio ar bedwar maes cyflawni, gan ddatblygu'r syniadau a'r gwaith a ddechreuwyd gennym yn 2021-2022.

Ymgorffori ymyrraeth ac atal cynnar fel blaenoriaeth ledled Cymru

- Byddwn yn sicrhau bod ymyrraeth ac atal cynnar yn rhan o bob blaenoriaeth

  Gwnaethom ofyn i ni ein hunain y llynedd 'beth sy'n gweithio o ran rhoi sylw i'r hyn sy'n ysgogi troseddu?'. Cadarnhaodd canfyddiadau ein hadroddiad yr angen am ddull traws-lywodraethol ar draws Cymru gyfan o atal trosedd a niwed cysylltiedig. Rydym yn cydnabod bod hon yn uchelgais gymhleth ac amlweddog. Felly, wrth i ni barhau i weithio mewn partneriaethau ledled Cymru i gyflawni'r uchelgais hon, rydym yn parhau i sicrhau bod ymyrraeth ac atal cynnar yn rhan o feysydd polisi allweddol ledled Cymru. Enghraifft o hyn yw'r ffocws ar ymyrraeth ac atal cynnar yn Strategaeth Trais yn erbyn Menywod, Cam-drin Domestig a Thrais Rhywiol Llywodraeth Cymru a defnyddio dull cydweithredol.

Cyfiawnder Troseddol yng Nghymru
Criminal Justice in Wales

Ymchwilio i'r ymyraethau a dulliau sy'n gweithio o ran rhoi sylw i'r hyn sy'n ysgogi ymddygiad troseddol a'u datblygu ledled Cymru

- Rydym wedi creu darlun o ba ymyraethau sy'n gweithio ac yn galluogi pobl i fyw bywydau rhydd rhag trosedd
  Eleni, dechreuwyd ar gam dau'r amcan hwn. Defnyddiodd ymchwilwyr Iechyd Cyhoeddus Cymru'r sail dystiolaeth a gasglwyd y llynedd i weld a oedd unrhyw rai o'r ymyraethau'n dangos arwyddion y gellid datblygu'r gwaith a'i ddarparu ledled Cymru i roi sylw ehangach i'r hyn sy'n ysgogi ymddygiad troseddol. Yn ail, dadansoddodd yr ymchwilwyr y dystiolaeth i ganfod unrhyw fylchau mewn darpariaeth er mwyn i'r Bwrdd a'r Byrddau Lleol edrych arnynt a rhoi sylw iddynt. Mae ymchwilwyr Iechyd Cyhoeddus Cymru wedi canfod nifer o raglenni a phrosiectau addawol a fyddai'n elwa ar werthuso pellach cyn cael eu datblygu ymhellach a chyflwynwyd y canfyddiadau hyn i'r Bwrdd ym mis Mawrth 2023 i gael eu cymeradwyo a'u symud ymlaen trwy raglen waith 2023-2024 y Bwrdd.

Gwella ein hymateb i Brofiadau Niweidiol yn ystod Plentyndod a thrawma ar draws y System Cyfiawnder Troseddol

- Rydym wedi nodi meysydd y gall sefydliadau cyfiawnder troseddol eu mabwysiadu er mwyn bod yn ystyriol o drawma.
  Gan ddatblygu'r gwaith a wnaed trwy gyfrwng y Rhaglen Camau Cynnar Gyda'n Gilydd yng Nghymru roeddem eisiau adolygu'r hyn a oedd yn cael ei ddarparu o hyd ar draws yr holl sefydliadau cyfiawnder troseddol yng Nghymru; a deall a oes mwy y gallwn ei wneud i weithio tuag at system cyfiawnder troseddol sy'n ystyriol o drawma. Cwblhaodd ymchwilwyr Iechyd Cyhoeddus Cymru'r adolygiad hwn yn rhan o'r adolygiad 'yr hyn sy'n gweithio' a nodir uchod, a bydd yr argymhellion yn llywio'r hyn y byddwn yn ei ddarparu yn rhaglen waith 2023-2024 y Bwrdd. Nododd yr adolygiad bod gwaith cadarnhaol yn parhau yn y pedwar ardal heddlu a Gwasanaeth Carchardai a Phrawf Ei Fawrhydi, ond bod angen cysondeb cenedlaethol o ran ymgorffori a chynnal Fframwaith Trawma Cenedlaethol Cymru. Yn dilyn canlyniadau'r adolygiad hwn, roeddem eisiau manteisio i'r eithaf ar y cyfle a gafwyd trwy gyfrwng Fframwaith Cymru sy'n Ystyriol o Drawma Iechyd Cyhoeddus Cymru. Mae Heddlu De Cymru, Heddlu Gogledd Cymru a Gwasanaeth Llysoedd a Thribiwnlysoedd Ei Fawrhydi wedi cytuno i fod yn rhan o gynllun braenaru. Yn ystod 2023 byddant yn gweithio gydag Iechyd Cyhoeddus Cymru i ddefnyddio'r fframwaith a phrofi pa mor ystyriol o drawma ydynt a beth mwy y gallant ei wneud. Rydym yn edrych ymlaen at rannu'r hyn rydym wedi ei ganfod a'r hyn rydym wedi ei wneud yn ein hadroddiad y flwyddyn nesaf.

Deall niwroamrywiaeth yn y system cyfiawnder troseddol yng Nghymru, ymysg menywod yn benodol

Cyfiawnder Troseddol yng Nghymru
Criminal Justice in Wales

- Byddwn yn cynnal ymchwil yn ystod 2023 i ddeall cyffredinrwydd niwroamrywiaeth ymysg menywod yn y system cyfiawnder troseddol

  Sicrhaodd y Bwrdd gyllid ar gyfer ymchwil pellach i gyffredinrwydd niwroamrywiaeth ymysg menywod yn y system cyfiawnder troseddol. Bydd y gwaith yn cael ei gyflawni trwy'r Glasbrint Cyfiawnder i Fenywod a bydd y Bwrdd yn derbyn adroddiadau cynnydd yn ystod 2023. Byddwn yn adrodd ar ganlyniadau'r ymchwil hwn yn adroddiad blynyddol y flwyddyn nesaf.

Dull gweithredu un gwasanaeth cyhoeddus tuag at Gydraddoldeb Hil

Eleni gwnaethom barhau i ddatblygu'r gwaith a ddechreuwyd yn 2021-2022 a chanolbwyntio ar ambell i amcan allweddol a cheir crynodeb o gynnydd isod.

Gorffen Cynllun Gweithredu Gwrth-hiliaeth Cyfiawnder Troseddol Cymru a fydd yn darparu'r fframwaith ar gyfer cyflawni newid systematig yng Nghymru, a'i roi ar waith.

- Rydym wedi cyhoeddi ein Cynllun Gweithredu Gwrth-hiliaeth Cyfiawnder Troseddol Cymru

  Ar 8fed Medi 2020 roeddem yn falch i lansio a chyhoeddi ein Cynllun Gweithredu Gwrth-hiliaeth Cyfiawnder Troseddol Cymru sy'n amlinellu saith ymrwymiad ar y cyd y bydd pob sefydliad cyfiawnder troseddol yn cyflawni yn eu herbyn. Yn bwysig, mae'r cynllun yn gweithio ochr yn ochr â Chynllun Gweithredu Cymru Wrth-hiliol Llywodraeth Cymru fel ymateb un gwasanaeth cyhoeddus i roi sylw i hiliaeth yng Nghymru. Er mwyn cyflawni yn erbyn y saith ymrwymiad, mae'r cynllun cyflawni cyntaf sy'n cynnwys y cyfnod 2023-2025 wedi cael ei ddatblygu. Byddwn yn adrodd ar gynnydd a meysydd gwaith pellach yn flynyddol.

Cyfiawnder Troseddol yng Nghymru
Criminal Justice in Wales

Ymwreiddio Panel Goruchwylio a Chynghori Annibynnol ar Hil Cyfiawnder Troseddol Cymru

- Rydym wedi sefydlu Panel Goruchwylio a Chynghori Annibynnol
  Lansiwyd y Panel Goruchwylio a Chynghori Annibynnol, sy'n cynnwys 12 o bobl o gefndiroedd amrywiol gydag ystod o arbenigedd a phrofiad o'r system cyfiawnder troseddol ac anghyfiawnder hiliol ledled Cymru, ar yr un pryd a'r Cynllun Gweithredu. Bydd y Panel yn sicrhau ein bod yn meithrin ymddiriedaeth ymysg pobl ethnig leiafrifol ac yn gwella tryloywder. Bydd y Panel hefyd yn ein helpu ni i wirio a phrofi a yw'r gwaith rydym yn ei wneud yn arwain at newid go iawn mewn cymunedau a sicrhau bod yr holl waith rydym yn ei wneud yn cael ei ysgogi a'i lywio gan bobl ethnig leiafrifol yng Nghymru.

Datblygu dangosfwrdd i ganfod a monitro cymesuredd a chynrychiolaeth ar draws y system cyfiawnder troseddol yng Nghymru, a'i roi ar waith.

- Rydym wedi datblygu dangosfwrdd anghyfartaledd hil y byddwn yn ei ddatblygu
  Rydym wedi datblygu dangosfwrdd dechreuol. Mae hwn yn hollbwysig i wella tryloywder ynghylch cynrychiolaeth pobl o leiafrifoedd ethnig yn y gweithlu ar draws y system cyfiawnder troseddol ac i adnabod ac archwilio anghyfartaledd ac anghymesuredd mewn canlyniadau yn y system i bobl o leiafrifoedd ethnig. Mae datblygu, gweithredu a defnyddio'r dangosfwrdd yn flaenoriaeth ar gyfer 2023-2024.

Rhoi fframwaith cymhwysedd diwylliannol a safonau gofynnol ar gyfer gweithlu cynrychioliadol ar waith

- Byddwn yn rhoi prawf ar ein fframwaith cymhwysedd diwylliannol yn ystod gwanwyn 2023
  Mae fframwaith cymhwysedd diwylliannol wedi cael ei ddatblygu a bydd yn cael ei roi ar brawf yn y gwanwyn a'i gyhoeddi yn yr haf 2023. Bydd y fframwaith yn caniatáu i sefydliadau cyfiawnder troseddol feincnodi eu hagweddau at ddenu, recriwtio a chadw pobl o gefndiroedd ethnig leiafrifol yn ogystal â sicrhau bod yr holl staff yn gymwys o ran diwylliant a hil.

Ein huchelgeisiau ar gyfer 2023-2024

Mae'r Bwrdd wedi parhau i ddysgu gwersi yn ystod 2022-2023 gan gynnwys:

- Cryfhau cyfathrebu a chysylltiadau gyda phartneriaid - rydym yn cydnabod ein bod wedi gwneud cynnydd yn y maes hwn ar lefel genedlaethol, ond rhaid i ni barhau i fyfyrio ar y goliau a'r seilwaith rydym yn eu rhannu fel ein bod yn manteisio i'r eithaf, yn genedlaethol ac yn lleol, ar gyfleoedd i gydweithio ar y materion rydym yn eu rhannu ac osgoi dyblygu.
- Canolbwyntio ar wneud ychydig o bethau yn dda - rydym wedi cyflawni llawer iawn eleni, fel yr amlinellir uchod. Rydym yn priodoli hyn i'r ffaith ein bod wedi mynd ati i ddewis rhai pethau allweddol yr oedd pawb yn gallu cyfrannu atynt er mwyn cyflawni canlyniadau effeithiol.
- Parhau i ganolbwyntio ar ddata a thystiolaeth gadarn - rydym wedi ategu'r hyn a ddysgwyd yn 2021-2022, ac yn ystod 2022-2023 rydym wedi parhau i ddatblygu data perfformiad cysylltiedig â'n hamcanion er mwyn dangos sut rydym yn gwneud gwahaniaeth a'r hyn y mae angen i ni ganolbwyntio arno yn y dyfodol. Caiff hyn ei ddatblygu ymhellach yn ystod 2023-2024.

Mae'r gwersi hyn, ochr yn ochr â data, tystiolaeth a pholisïau cyfiawnder troseddol, wedi helpu i lunio'r hyn rydym am ganolbwyntio arno yn 2023-2024 sy'n llywio rhaglen waith newydd ar gyfer Cyfiawnder Troseddol Cymru fel y dangosir isod.